

Re-Accredited 'B++' 2.86 CGPA by NAAC
VEER NARMAD SOUTH GUJARAT UNIVERSITY

University Campus, Udhna-Magdalla Road, SURAT - 395 007, Gujarat, India.

વીર નર્મદ દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટી

યુનિવર્સિટી ક્રમસ, ઉધના-મગદલા રોડ, સુરત - ૩૯૫ ૦૦૭, ગુજરાત, ભારત.

Tel : +91 - 261 - 2227141 to 2227146, Toll Free : 1800 2333 011, Digital Helpline No. - 0261 2388888

E-mail : info@vnsgu.ac.in, Website : www.vnsgu.ac.in

-: પરિપત્ર :-

યુનિવર્સિટી ડિપાર્ટમેન્ટનાં વડાશ્રીઓ અને યુનિવર્સિટી કેમ્પસમાં ચાલતા સ્વનિર્ભર અભ્યાસક્રમનાં કો-ઓર્ડિનેટરશ્રીઓ તથા યુનિવર્સિટી સંલગ્ન તમામ કોલેજોનાં આચાર્યશ્રીઓને જણાવવાનું કે, શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૪-૨૫ થી સ્નાતક કક્ષાના તમામ અભ્યાસક્રમો (જે વિદ્યાશાખામાં એપેક્ષ બોડીના નિયમો લાગુ પડતા હોય તે સિવાય) માટે અમલમાં આવનાર હિન્દુ સ્ટડીજ અભ્યાસ સમિતિની તા. ૨૭/૦૫/૨૦૨૪ની સભાનાં હરાવ ક્રમાંક: ૨ થી VACહેઠળ મંજૂર કરેલ ભારતીય જ્ઞાન અભ્યાસ સમિતિની તા. ૧૫/૦૬/૨૦૨૪ની સભાનાં હરાવ ક્રમાંક: ૮૮ થી મંજૂર કરેલ છે. જેનો અમલ કરવા આથી જાણ કરવામાં આવે છે.

એકેડેમિક કાઉન્સિલની તા. ૧૫/૦૬/૨૦૨૪ની સભાનાં હરાવ ક્રમાંક: ૮૮

આથી હરાવવામાં આવે છે કે, શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૪-૨૫ થી સ્નાતક કક્ષાના તમામ અભ્યાસક્રમો (જે વિદ્યાશાખામાં એપેક્ષ બોડીના નિયમો લાગુ પડતા હોય તે સિવાય) માટે અમલમાં આવનાર હિન્દુ સ્ટડીજ અભ્યાસ સમિતિની તા. ૨૭/૦૫/૨૦૨૪ની સભાનાં હરાવ ક્રમાંક: ૨ થી VAC હેઠળ મંજૂર કરેલ ભારતીય જ્ઞાન અભ્યાસક્રમ મંજૂર કરવામાં આવે છે. તથા સેમે.-૧ માં ફરજીયાત પણે સદર અભ્યાસક્રમનો અમલ કરવાનો રહેશે, અન્ય વિકલ્પ આપી શકાશે નહીં.

(બિડાણ : ઉપર મુજબ)

ક્રમાંક : એસ./પરિપત્ર/૧૨૮૦૦/૨૦૨૪

તા. ૧૯-૦૬-૨૦૨૪

Wifere
કુલસચિવ ચો

પ્રતિ,

- ૧) યુનિવર્સિટી સંલગ્ન તમામ કોલેજોનાં આચાર્યશ્રીઓ,
- ૨) યુનિવર્સિટી ડિપાર્ટમેન્ટના વડાશ્રીઓ અને યુનિવર્સિટી કેમ્પસમાં ચાલતા સ્વનિર્ભર અભ્યાસક્રમનાં કો-ઓર્ડિનેટરશ્રીઓ.
- ૩) પરીક્ષા નિયામકશ્રી, પરીક્ષા વિભાગ, વીર નર્મદ દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટી, સુરત.
- ૪) કો-ઓર્ડિનેટરશ્રી, IKS Centre - Centre for Hindu Studies, વી. ન. દ. ગુ. યુનિ. સુરત.

..... જાણ તથા ઘટનું થવા.

Veer Narmad South Gujarat University Surat

Year:2024-25

Course: Bharatiya Knowledge Systems –an Introduction Semester: 1

Credits: 2, Hours: 40

યુનિટ	વિષય
૧	➢ ભારતનાં સ્વ નો સાક્ષાત્કાર . ➢ ગૌરવશાળી ભારત અને તેની જ્ઞાનપરંપરા. ➢ ભારતીય સંસ્કૃતિ અને જ્ઞાન પરંપરાનો વિશ્વસંચાર. ➢ ભારતનું વિશ્વને યોગદાન અને ભારતનાં વિજ્ઞાનની ઉજવળ પરંપરા.
૨	➢ ભારતીય વિચારનું વૈશિષ્ટ અને જીવનદૃષ્ટિ . ➢ ભારતીય જ્ઞાન પરંપરાની પ્રમુખ વિભાવનાઓ. ▪ પુનર્જીન્મ ,કર્મનો સિક્ષાંત ,સુખની અવધારનાં. ➢ ભારતીય જ્ઞાન પરંપરામાં સામાજિક દૃષ્ટિ. ▪ સહઅસ્તિત્વ ,ઉપાસનાનું વૈવિધ્ય ,પ્રકૃતિ અંગેના વિચાર. વસુદૈવ કુદુંબકમની વિભાવનાં અને 'સર્વેભવંતું સુખીન'

ઉદ્દેશ્યો

- વિદ્યાર્થીઓમાં ભારતીય જ્ઞાન પ્રણાલીના પરિપ્રેક્ષ્ય ની સમજ કેળવાય અને તેના વિશે સ્વીકૃતિ નો ભાવ કેળવાય.
- વિદ્યાર્થીઓને ભારતના મૂળભૂત સત્ત્વ નો ખ્યાલ સ્પષ્ટ થાય અને ભારતીય અસ્મિતા શું છે તેનાથી પરિચિત કરવા.
- આપણાં પરંપરાગત જ્ઞાન અને તેના ખ્યાલની સમજ કેળવવી.
- ભારતીય જ્ઞાન પ્રણાલી પર ચર્ચા, વિચારોનું આદાન-પ્રદાન અને જોડાણ માટે પ્લેટફોર્મ પૂરું પાડવા માટે.
- સમાજ અને શિક્ષણમાં ભારતીય જ્ઞાન પ્રણાલીઓની સમકાળીન સુસંગતતા અને આવશ્યકતા વિશે જાગૃત કરવા.
- સમાજ અને શિક્ષણમાં ભારતીય જ્ઞાન પ્રણાલીઓની સમકાળીન સુસંગતતા અને આવશ્યકતા વિશે જાગૃત કરવા.
- ભારતીય જ્ઞાનનાં રક્ષણાની જરૂરિયાત વિશે અને તેનાં મહત્વને જાણવા પ્રત્યે સંવેદનશીલ માનસ કેળવવું.

અધ્યયન નિષ્પત્તિ

- વિદ્યાર્થીઓમાં ભારતીય જ્ઞાન પ્રણાલીની મૂળભૂત બાબતોની સમજ અને કેળવાશે તથા તેની સુસંગતતા અને વિવિધ ક્ષેત્રોમાં તેની ઉપયોગીતા વિષયક જાગૃતિ આવશે.
- આ અધ્યયન સંબંધિત શૈક્ષણિક શાખાઓનાં ભાવી સંશોધનોમાં અને તેની વર્તમાન ઉપયોગીતામાં પણ પ્રેરણારૂપ થશે.
- IKS, વિદ્યાર્થીના સર્જનાત્મક કૌશલ્યને તથા નવીનનતમ વિચારને પ્રેરીત કરશે.
- વધુમાં, તે વિદ્યાર્થીઓને તેમનો આત્મવિશ્વાસ વધારવામાં મદદ કરશે.
- આ અધ્યયન દ્વારા વિદ્યાર્થી વધુ ખુલ્લા મન થી વિચારતો થશે તથા તેનામાં વધેતા આત્મવિશ્વાસથી તેમની સૌંદર્યલક્ષી સર્જનાત્મકતામાં વધારો થશે.

સંદર્ભ ગુંથ:

1. કપૂર કપિલ, સિંહ અવધેશ (2021). "ઇન્ડિયન નોલેજ સિસ્ટમ્સ વોલ્યુમ - I અને II", ઇન્ડિયન ઇન્સ્ટિટ્યુટ ઓફ એડવાન્સ સ્ટડી, શિમલા, એચ.પી.
2. બી. મહાદેવન, "ઇન્ડ્રોડક્ષન ટુ ઇન્ડિયન નોલેજ સિસ્ટમ્સ", આઈઆઈએસસી બેંગલોર
3. આર.સી. મજુમદાર, "એન્શ્રીયન્ટ ઇન્ડિયા", મોતીલાલ બનારસીદાસ, પબ્લિશર્સ, નવી દિલ્હી, પ્રથમ આવૃત્તિ, વારાણસી, 1952, પુનઃમુદ્રણ 2003.
4. બેશમ, એ.એલ. (એડ.). " એ કલ્યાલ હિસ્ટરી ઓફ ઇન્ડિયા", નવી દિલ્હી, ઓક્સફર્ડ યુનિવર્સિટી પ્રેસ, 1975.
5. શ્રી અરબિંદો, " ધ ફાઉન્ડેશન ઓફ ઇન્ડિયન કલ્યાર", SABDA, શ્રી અરબિંદો આશ્રમ, પોડિયારી, 1972. ગુજરાતી ભાષાંતર તરીકે પણ ઉપલબ્ધ છે મારીય સંસ્કૃતિનાં પાયા
6. શ્રી અરબિંદો, " ઇન્ડીયાસ રીબર્થ", SABDA, શ્રી અરબિંદો આશ્રમ, પોડિયારી, 1972.
7. સ્વામી વિવેકાનંદ, "ભારત મા આપેલા ભાષણો", બુક્સ લાઇબ્રેરીઓ, 2020
8. શરદ હેબાલકર, "ભારતીય સંસ્કૃતિ નો વિશ્વ સંચાર", સાહિત્ય સાધના ટ્રસ્ટ, અમદાવાદ, 2004.
9. શ્રી અરબિંદો અને શ્રી માતાજી, "ચાર તપસ્યાઓ અને ચાર મુક્તિ", SABDA, શ્રી અરબિંદો આશ્રમ, પોડિયારી.
10. સ્વામી વિવેકાનંદ, "સપનાઓ નુ ભારત", ડાયમંડ બુક્સ, નવી દિલ્હી.
11. બી એસ શાહ, "શિક્ષણ ચિંતકોનું શિક્ષણ દર્શન", બી એસ શાહ પ્રકાશન,
12. વી એચ પટેલ, "હિન્દુ ધર્મ ની મહાનતા", પ્રવિશ્વ પ્રકાશન, રાજકોટ, 2015
13. વી કે ભટ્ટ, "શ્રી અરવિંદ નુ તત્ત્વ દર્શન", યુનિવર્સિટી ગુંથ નિર્માણ બોર્ડ, ગુજરાત રાજ્ય, ગાંધીનગર.
14. કાટધંરે ઇન્દુમતી, "કુટુમ્બ ઔર કુટુમ્બ શિક્ષા", પુનરૂત્થાન વિદ્યાપીઠ, અમદાવાદ

Re-Accredited 'B++' 2.86 CGPA by NAAC

VEER NARMAD SOUTH GUJARAT UNIVERSITY

University Campus, Udhna-Magdalla Road, SURAT - 395 007, Gujarat, India.

વીર નર્મદ દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટી

યુનિવર્સિટી કેમ્પસ, ઉધના-મગદલા રોડ, સુરત - ૩૯૫ ૦૦૭, ગુજરાત, ભારત.

Tel : +91 - 261 - 2227141 to 2227146, Toll Free : 1800 2333 011, Digital Helpline No. - 0261 2388888

E-mail : info@vnsgu.ac.in, Website : www.vnsgu.ac.in

-: પરિપત્ર :-

યુનિવર્સિટી ડિપાર્ટમેન્ટનાં વડાશ્રીઓ અને યુનિવર્સિટી કેમ્પસમાં ચાલતા સ્વનિર્ભર અભ્યાસક્રમનાં કો-ઓર્ડિનેટરશ્રીઓ તથા યુનિવર્સિટી સંલગ્ન તમામ કોલેજોનાં આચાર્યશ્રીઓને જણાવવાનું કે, NEP-2020 અંતર્ગત શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૩-૨૪ થી સ્નાતક કક્ષાના તમામ અભ્યાસક્રમો (જે વિદ્યાશાખામાં એપેક્ષ બોડીના નિયમો લાગુ પડતા હોય તે સિવાય) માટે અમલમાં આવનાર Bhartiya Knowledge System (BKS) અંતર્ગત Hindu Studies પ્રોગ્રામ માટે નિયુક્ત એડહોક બોર્ડ / અભ્યાસ સમિતિની તા.૨૮/૧૨/૨૦૨૩ ની સભા દ્વારા VAC હેઠળ તૈયાર કરેલ Value Education in Bhartiya Knowledge System (BKS) સેમે-૨ નો અભ્યાસક્રમ એકોડેમિક કાઉન્સિલની તા.૦૬/૦૧/૨૦૨૪ની સભાનાં ઠરાવ કર્માંક: ઉત્ત થી VAC બાસ્કેટ હેઠળ મંજૂર કરવામાં આવેલ છે. જેની આથી જાણ કરવામાં આવે છે.

વધુમાં, સદર કોર્સ સંલગ્ન કોલેજ/વિભાગ આપવા ઈચ્છે તો તેઓના વિદ્યાર્થીઓને VAC હેઠળ આપી શકશે.

બિદાષા: ઉપર મુજબ

ક્રમાંક : એસ./પરિપત્ર/૭૦૩/૨૦૨૪
તા.૦૬-૦૧-૨૦૨૪

wifesi
કુલસચિવાળ

પ્રતિ,

- ૧) યુનિવર્સિટી સંલગ્ન તમામ કોલેજોનાં આચાર્યશ્રીઓ,
- ૨) યુનિવર્સિટી ડિપાર્ટમેન્ટના વડાશ્રીઓ. અને યુનિવર્સિટી કેમ્પસમાં ચાલતા સ્વનિર્ભર અભ્યાસક્રમનાં કો-ઓર્ડિનેટરશ્રીઓ.
- ૩) પરીક્ષા નિયામકશ્રી, પરીક્ષા વિભાગ, વીર નર્મદ દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટી, સુરત.
- ૪) કો-ઓર્ડિનેટરશ્રી, IKS Centre - Centre for Hindu Studies, વી. ન. દ. ગુ. યુનિ. સુરત.

..... જાણ તથા ઘટતું થવા.

Value Education in Bhartiya Knowledge System

Semester: 2

Course Title : Value Education in Bhartiya Knowledge System	
Course Code:	No. of Credits:02
Learning Hours: 02 Hours /Week	
Course Type: Core VAC	
Offered in Academic Year : 2023-24	

Objectives:

1. The main objective of this course is to stimulate ethical reflection, awareness, responsibility, and compassion in young students .
2. To provide them with insight into important ethical principles and values.
3. To equip them with intellectual capacities for responsible moral Judgment.
4. To cultivate not just knowledgeable individuals but also morally upright citizens who contribute positively to society.

Outcomes:

After completing this course the students would be able to meet the following Outcomes.

1. The learners would develop a strong sense of right and wrong.
2. The course would promote qualities such as honesty, patriotism, integrity and empathy
3. These qualities could not only contribute to their personal growth but also would contribute for building a harmonious and compassionate society.

Unit -1

1. Moral Stories : 1.The Story of the Blue Jackal (from Panchtantra)
2. The Brahmin and the Crooks (from Panchtantra)
3. Satyakama : The seeker of Truth (from Chandogya Upanishad)
4. Shvetaketu(fromChandogya Upanishad)
5. Little Prince No – Father (The Power of Truth) (from Jataka Katha)
6. Dirty Bath Water (from Jataka Katha)

Unit -2

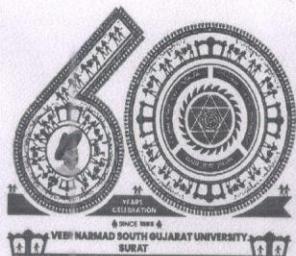
(A)

➤ **Yamas and Niyamas** (Patanjali's Yoga Sutras)(Only introductory explanations required relating to **Five Yamas**— Ahimsa, Satya, Asteya, Brahmacharya, Aparigraha and **Five Niyamas** – Saucha, santosha, Tapas, Swadhyaya and Ishvara Pranidhana)

(B)

Subhashitani

1. एकवर्णं यथा दुर्गां भिन्नवर्णासु धेनुषु ।
तथैव धर्मवैचित्रं तत्त्वमेकं परं स्मृतम् ॥
2. अयं निजः परो वेति गणना लघुचेतसाम् ।
उदारचरितानां तु वसुधैव कुटुम्बकम् ॥
3. कुलस्यार्थं त्यजेदेकम् गाम्यार्थं कुलमत्यजेत् ।
गामं जनपदस्यार्थं आत्मार्थं पृथिवीम् त्यजेत् ॥
4. उद्यमेन हि सिध्यन्ति कार्यणि न मनोरथैः ।
न हि सुप्तस्य सिंहस्य प्रविशन्ति मुखे मृगाः ॥
5. सत्यं ब्रूयात् प्रियम् ब्रूयात्रब्रूयात् सत्यमप्रियम्
प्रियम् च नानृतम् ब्रूयादेषः धर्मः सनातनः ॥
6. असतो मा सद्गमय तमसो मा ज्योतिर्गमय
मृत्योर्मा अमृतं गमय । बृहदारण्यक उप.
7. कः कालः कानि मित्राणि को देशः को व्यागमौ ।
कस्याहं का च मे शक्तिः इति चिन्त्यं मुहुर्मुहुः ॥
8. नमन्ति फलिनो वृक्षाः नमन्ति गुणिनो जनाः ।
शुष्ककाष्ठश्च मूर्खश्च न नमन्ति कदाचन ॥
9. अपि स्वर्णमयी लंका न मे रोचति लक्ष्मण ।
जननीः जन्मभूमिश्च स्वर्गादपि गरियसी ।
10. न राज्यं न राजाऽसीत् न दण्डयो न च दाण्डिकः ।
धर्मेणैव प्रजास्सर्वा रक्षन्त स्म परस्परम् ॥

Re-Accredited 'B++' 2.86 CGPA by NAAC
VEER NARMAD SOUTH GUJARAT UNIVERSITY

University Campus, Udhna-Magdalla Road, SURAT - 395 007, Gujarat, India.

વીર નર્મદ દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટી

યુનિવર્સિટી કેમ્પસ, ઉધના-મગદલા રોડ, સુરત - ૩૯૫ ૦૦૭, ગુજરાત, ભારત.

Tel : +91 - 261 - 2227141 to 2227146, Toll Free : 1800 2333 011, Digital Helpline No. - 0261 2388888
E-mail : info@vnsgu.ac.in, Website : www.vnsgu.ac.in

-: પરિપત્ર :-

યુનિવર્સિટી ડિપાર્ટમેન્ટનાં વડાશ્રીઓ અને યુનિવર્સિટી કેમ્પસમાં ચાલતા સ્વનિર્ભર અભ્યાસક્રમનાં કો-ઓર્ડિનેટરશ્રીઓ તથા યુનિવર્સિટી સંલગ્ન તમામ કોલેજોનાં આચાર્યશ્રીઓને જાણાવવાનું કે, શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૪-૨૫ થી સ્નાતક કક્ષાના તમામ અભ્યાસક્રમો (જે વિદ્યાશાખામાં એપેક્ષ બોરીના નિયમો લાગુ પડતા હોય તે સિવાય) માટે અમલમાં આવનાર Bharatiya Knowledge System (BKS) નો હિન્દુ સ્ટડીઝ અભ્યાસ સમિતિની તા. ૨૭/૦૫/૨૦૨૪ની સભાનાં ઠરાવ ક્રમાંક: ૧ થી VAC હેઠળ મંજૂર કરેલ "ભારતીય જ્ઞાન પરંપરા પ્રવિષ્ટિ" સેમે-૩ નાં અભ્યાસક્રમ મંજૂર કરેલ છે. જેનો અમલ કરવા આથી જાણ કરવામાં આવે છે.

એકેડેમિક કાઉન્સિલની તા. ૧૫/૦૬/૨૦૨૪ની સભાનાં ઠરાવ ક્રમાંક: ૮૭

નાં આથી ઠરાવવામાં આવે છે કે, શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૪-૨૫ થી સ્નાતક કક્ષાના તમામ અભ્યાસક્રમો (જે વિદ્યાશાખામાં એપેક્ષ બોરીના નિયમો લાગુ પડતા હોય તે સિવાય) માટે અમલમાં આવનાર Bharatiya Knowledge System (BKS) નો હિન્દુ સ્ટડીઝ અભ્યાસ સમિતિની તા. ૨૭/૦૫/૨૦૨૪ની સભાનાં ઠરાવ ક્રમાંક: ૧ થી VAC હેઠળ મંજૂર કરેલ "ભારતીય જ્ઞાન પરંપરા પ્રવિષ્ટિ" સેમે-૩ નાં અભ્યાસક્રમ મંજૂર કરવામાં આવે છે. તથા સેમે-૩ માં ફરજીયાતપણે સદર અભ્યાસક્રમનો અમલ કરવાનો રહેશે, અન્ય વિકલ્પ આપી શકાશે નહીં.

(બિડાશ : ઉપર મુજબ)

ક્રમાંક : એસ./પરિપત્ર/૧૨૭૮૮/૨૦૨૪
તા. ૧૬-૦૬-૨૦૨૪

Wifere
કુલસચિવ એ

પ્રતિ,

- ૧) યુનિવર્સિટી સંલગ્ન તમામ કોલેજોનાં આચાર્યશ્રીઓ,
- ૨) યુનિવર્સિટી ડિપાર્ટમેન્ટના વડાશ્રીઓ અને યુનિવર્સિટી કેમ્પસમાં ચાલતા સ્વનિર્ભર અભ્યાસક્રમનાં કો-ઓર્ડિનેટરશ્રીઓ.
- ૩) પરીક્ષા નિયામકશી, પરીક્ષા વિભાગ, વીર નર્મદ દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટી, સુરત.
- ૪) કો-ઓર્ડિનેટરશ્રી, IKS Centre - Centre for Hindu Studies, વી. ન. દ. શુ. યુનિ. સુરત.

..... જાણ તથા ઘટનું થવા.

વીર નર્મદ દક્ષિણ ગુજરાત વિશ્વવિદ્યાલય

અભ્યાસક્રમ : 'ભારતીય જ્ઞાન પરંપરા પ્રવિષ્ટિ'

સેમેસ્ટર-૩ વર્ષ: ૨૦૨૪-૨૫

અક્રમિક ડાયાલિન્યુલ ના. 15-06 -2024
બાબત 97 નિદાનપરિસર 15

કેડિટ : ૨

કુલ કલાકો : 30

યુનિટ	વિષય
૧	➢ ભારતીય વાંગમય અને અધ્યાદશ વિદ્યાસ્થાન ➢ લોકજીવન અને વાચિક પરંપરાઓમાં ભારતીય જ્ઞાન પરંપરા ➢ ભારતીય જ્ઞાન પરંપરાની વૈશ્વિક આવશ્યકતા ➢ ભારતીય જ્ઞાન પરંપરા હાસનાં કારણો અને પુર્નજાગરણ • વિદેશી આકમણોથી ઉકૂવેલ અસ્થિરતા • અંગ્રેજો દ્વારા બિનચૌદોચીકરણ
૨	➢ ભારતીય જ્ઞાન પરંપરામાં સામાજિક વ્યવસ્થાઓ અને કળા • વ્યક્તિ, કુટુંબ, લોક, રાજ્ય અને રાષ્ટ્ર, • નૃત્ય, સંગીત, સ્થાપત્ય કળાઓ. ➢ પ્રાચીન ભારતમાં વિજ્ઞાન અને પ્રોથ્યોગીકી • કૃષ્ણવિજ્ઞાન, ધ્યાતુશાસ્ત્ર, ખગોળવિજ્ઞાન, વસ્ત્ર ઉદ્યોગ ➢ ભારતીય પરંપરામાં અર્થ વિચાર અને સંચાલન • આચાર્ય કૌરિલ્યનું અર્થશાસ્ત્ર

સંદર્ભ ગુંથ:

૧. સુરેશ સોની, ભારતમાં વિજ્ઞાનની ઉજ્જવલ પરંપરા, સાહિત્ય, સાધના ટ્રસ્ટ.
૨. પ્રશાંત પોળ, ભારતીય જ્ઞાનનો ખજાનો, ભારત શોધ સંસ્થાન.
૩. ઓમપ્રકાશ પાંડે, ભારત વૈભવ રાષ્ટ્રીય પુસ્તક ન્યાસ ભારત.
૪. Soni Suresh, India's Glorious Scientific traditional , Prabhat Prakashan, 2020.
૫. Treasure Trove of Indian Knowledge: Discovering India's Rich Intellectual Heritage by Prashant Pole.
૬. રાકેશ સિંહા, ભારતીય જ્ઞાન પરંપરા, ભારતીય વિચારમંચ.

Veer Narmad South Gujarat University

Syllabus: Bharatiya Knowledge System / Bhartiya Gyan Parampara

Semester-3 Year: 2024-25

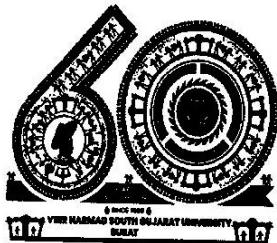
Credit: 02

Total Hours :30

Unit	Subject
1	➤ Bharatiya Vangmay and Aṣṭādaśa-vidyās (Bharatiya Literature and the Eighteen Sciences)➤ Bharatiya knowledge tradition in Bharatiya folk life and its oral tradition.➤ The global necessity, importance, and relevance of Bharatiya knowledge traditions.➤ Reasons for the decline and revival of Bharatiya knowledge traditions: ▪ Instability due to foreign invasions.▪ Deindustrialization by the British.
2	➤ Social Systems and Arts in Bharatiya Knowledge Traditions ○ Social structures including family, community, state, and Nation.○ Arts such as dance, music, and architecture.➤ Ancient Bharatiya Science and Technology ○ Exploration of fields such as agriculture, metallurgy, astronomy, and the textile industry.➤ Economic Thoughts and Administration in Bharatiya Traditions ○ Insights from texts like Kautilya's Arthashastra.

સંદર્ભ ગુંથઃ

૧. સુરેશ સોની, ભારતમાં વિજ્ઞાનની ઉજ્જ્વળ પરંપરા, સાહિત્ય, સાધના ટ્રસ્ટ.
૨. પ્રશાંત પોળ, ભારતીય જ્ઞાનનો ખજાનો, ભારત શોધ સંસ્થાન.
૩. ઓમપ્રકાશ પાંડે, ભારત વૈભવ રાષ્ટ્રીય પુસ્તક ન્યાસ ભારત.
૪. Soni Suresh, India's Glorious Scientific traditional , Prabhat Prakashan, 2020.
૫. Treasure Trove of Indian Knowledge: Discovering India's Rich Intellectual Heritage by Prashant Pole.
૬. રાકેશ સિંહા, ભારતીય જ્ઞાન પરંપરા, ભારતીય વિચારમંચ.

Re-Accredited 'B++' 2.86 CGPA by NAAC
VEER NARMAD SOUTH GUJARAT UNIVERSITY

University Campus, Udhna-Magdalla Road, SURAT - 395 007, Gujarat, India.

વીર નર્મદ દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટી

યુનિવર્સિટી કેમ્પસ, ઉધના-મગદલા રોડ, સુરત - ૩૯૫ ૦૦૭, ગુજરાત, ભારત.

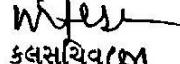
Tel : +91 - 261 - 2227141 to 2227146, Toll Free : 1800 2333 011, Digital Helpline No. - 0261 2388888
E-mail : info@vnsgu.ac.in, Website : www.vnsgu.ac.in

-: પરિપત્ર :-

યુનિવર્સિટી ડિપાર્ટમેન્ટનાં વડાશીઓ અને યુનિવર્સિટી કેમ્પસમાં ચાલતા સ્વનિર્ભર અભ્યાસક્રમનાં કો-ઓર્ડિનેટરશીઓ તથા યુનિવર્સિટી સંલગ્ન તમામ કોલેજોનાં આચાર્યશીઓને જણાવવાનું કે, શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૪-૨૫ થી સ્નાતક કક્ષાના તમામ અભ્યાસક્રમો (જે વિદ્યાશાખામાં એપેક્ષ બોડીના નિયમો લાગુ પડતા હોય તે સિવાય) માટે અમલમાં આવનાર હિન્દુ સ્ટડીઝની એડહોક અભ્યાસ સમિતિનાં યેરમેનશીએ અભ્યાસ સમિતિ વતી Bharatiya Knowledge System - ભારતીય મૂલ્ય પરંપરા-૨ નો VAC ડેટા મંજૂર કરેલ Sem-4 નાં અભ્યાસક્રમને એકેડેમિક કાઉન્સિલની તા.01/03/૨૦૨૪ ની સમાનાં દરાવ કર્માંક: ૧૦૪ અન્વયે માન. કુલપતિશ્રીને આપેલ સત્તા અંતર્ગત એકેડેમિક કાઉન્સિલ વતી માનનીય કુલપતિશ્રી ધ્વારા મંજૂર કરેલ છે. જેનો અમલ કરવા આથી જાણ કરવામાં આવે છે.

(બિડાણ : ઉપર મુજબ)

કર્માંક : ઓથ્રો./પરિપત્ર/૨૫૩૮૭/૨૦૨૪
તા.૦૨-૧૨-૨૦૨૪

કુલપતિશ્રી

પ્રતિ,

- ૧) યુનિવર્સિટી સંલગ્ન તમામ કોલેજોનાં આચાર્યશીઓ,
- ૨) યુનિવર્સિટી ડિપાર્ટમેન્ટના વડાશીઓ અને યુનિવર્સિટી કેમ્પસમાં ચાલતા સ્વનિર્ભર અભ્યાસક્રમનાં કો-ઓર્ડિનેટરશીઓ.
- ૩) પરીક્ષા નિયામકશી, પરીક્ષા વિભાગ, વીર નર્મદ દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટી, સુરત.
- ૪) કો-ઓર્ડિનેટરશી, IKS Centre - Centre for Hindu Studies, વી. ન. દ. ગુ. યુનિ. સુરત.

..... જાણ તથા ઘટટું થવા.

યુનિટ	વિષય
૧.	➤ ભારતીય પરંપરામાં મૂલ્યશિક્ષણની વાર્તાઓ. ❖ સત્ય અને જ્ઞાન- નિયિકેતાની વાર્તા (કઠોપનિષદ) ❖ ધર્મ અને એકાત્મતા-યુધિષ્ઠિર અને યક્ષની વાર્તા (મહાભારત) ❖ નિસ્વાર્થવૃત્તિ અને ત્યાગ- રાજી શિબીની વાર્તા (વિષ્ણુ પુરાણ) ❖ અનાસક્તિ અને બુદ્ધિ- રાજી જનક અને ઋષિ યાજ્ઞવલ્કયની વાર્તા (બૃહદારણ્યકોપનિષદ)
૨.	(A) ➤ ધર્મ સંપદ:- શામ, દમ, ઉપરતિ, તિતિક્ષા, વૈરાગ્ય, વિવેક. ➤ ધર્મરિપુ:- કામ, કોધ, લોભ, મોહ, મદ, મત્સર. ➤ ધર્મના પ્રમુખ દસ લક્ષણ અને મુખ્ય આઠ પ્રકાર. ❖ ધર્મના લક્ષણા:- ધૂતિ, ક્ષમા, દમ, અસ્તેય, શૌચ, ઈન્દ્રિયનિગ્રહ, ધી, વિદ્યા, સત્યમ, અકોધ ❖ ધર્મના પ્રકારા:- સ્વધર્મ, પરીવારિક ધર્મ, સમાજધર્મ, રાજ્યધર્મ, સમાજિધર્મ, યુગધર્મ, આપદધર્મ, ઋતમ. (B) ❖ નાભિષેકો ન સંસ્કાર: સિંહસ્ય ક્રિયતે વને । વિક્રમાર્જિતરાજ્યસ્ય સ્વયમેવ મૃગેદ્રતા ॥ ❖ વિદ્યા વિવાદાય ધનં મદાય શક્તિ: પરેષાં પરિપીડનાય। ખલસ્ય સાધો: વિપરીતમેતદ્ જ્ઞાનાય દાનાય ચ રક્ષણાય

❖ अतितृष्णा न कर्तव्या तृष्णां नैव परित्यजेत्।
शनैः शनैश्च भोक्वं स्वयं वित्तमुपार्जितम्॥

❖ साहित्य-संगीत कलाविहीनः साक्षात्पशुः पुच्छविषाणहीनः।
तृणं न खादन्नपि जीवमानः तद्दागधेयं परमं पशूनाम्

❖ सुखस्य मूलं धर्मः। धर्मस्य मूलमर्थः।
अर्थस्य मूलं राज्यम्। राज्यस्य मूलम् इन्द्रियजयः।

इन्द्रियजयस्य मूलं विनयः। विनयस्य मूलं वृद्धोपसेवः।
वृद्धोपसेवया विज्ञानम्। विज्ञानेन आत्मानं संपादयेत्।

संपादितात्मा जितात्मा भवति। जितात्मा सर्वर्थैः संयुज्येत्।

Unit	Subject
1	<u>Stories based on value education in Indian Tradition:</u> ❖ Truth and realisation :The story of Nachiketa(Kathopanishad) ❖ Dharma and Oneness :The Story of Yudhishtir and Yaksha(Mahabharat) ❖ Selflessness and Sacrifice :The story of King Shibi (Vishnu Puran) ❖ Detachment and Wisdom:The story of King Janaka and sage Yajnavalkya (Brihadaranyakopanishad)
2	(A) <u>Six Treasures :</u> 1. Shama(Inner tranquility of mind), 2. Dama(Alignment between mind and senses), 3. Uparati(Interest to do work) 4. Titiksha(Forbearance) 5. Vairagya(Detachment) 6. Viveka(Conscience) <u>Six Enemies:</u> 1. Kama (Desire/lust) 2. Krodha (Anger) 3. Lobha (Greed) 4. Moha (Attachment) 5. Mada (Ego) 6. Matsarya(Jealousy) <u>Chief characteristic features of Dharma and eight major types:</u> <u>Characteristics of Dharma :</u> 1. Dhriti (Patience) 2. Kshama (Forgiveness) 3. Dama (Self-Control) 4. Asteya (Honesty) 5. Shaucha (Sanctity)

6. Indriyanigraha (Control of senses)
7. Dhi (Reason)
8. Vidya (Knowledge or learning)
9. Satyam (Truth)
10. Akrodh (Void of anger)

Types of Dharma:

1. Swadharma (Duty to self)
2. Parivarik Dharma (Duty for family)
3. Samaj Dharma (Duty for society)
4. Rashtra Dharma (Duty for the State)
5. Samshti Dharma (Duty for Community)
6. Yuga Dharma (Duty for Contemporary time)
7. Apad Dharma (Duty at the time of adversity)
8. Rutam (Duty to Natural Order)

(B)

- ❖ नाभिषेको न संस्कारः सिंहस्य क्रियते वने ।
विक्रमार्जितराज्यस्य स्वयमेव मृगेंद्रता॥
- ❖ विद्या विवादाय धनं मदाय शक्तिः परेषां परिपीडनाय।
खलस्य साधोः विपरीतमेतद् ज्ञानाय दानाय च रक्षणाय
- ❖ अतितृष्णा न कर्तव्या तृष्णां नैव परित्यजेत्।
शनैः शनैश्च भोक्ष्यं स्वयं वित्तमुपार्जितम्॥
- ❖ साहित्य-संगीत कलाविहीनः साक्षात्पशुः पुच्छविषाणहीनः।
तृणं न खादन्नपि जीवमानः तद्भागधेयं परमं पशूनाम्
- ❖ सुखस्य मूलं धर्मः। धर्मस्य मूलमर्थः।
अर्थस्य मूलं राज्यम्। राज्यस्य मूलम् इन्द्रियजयः।
इन्द्रियजयस्य मूलं विनयः। विनयस्य मूलं वृद्धोपसेवः।
वृद्धोपसेवया विज्ञानम्। विज्ञानेन आत्मानं संपादयेत्।
संपादितात्मा जितात्मा भवति। जितात्मा सर्वर्थः संयुज्येत।

Reference Books

1. S. Vivekananda, The six virtues in Hinduism Ramkrishna ashram, Rupa Publications.
2. S. Sivananda, Shad Sampat : The six divine Qualities, The divine life society.
3. Vardaraja, Subhashita Ratna Kosha.
4. એ. પ્રજાપતિ, સુભાષિત રત્નાવલી, પાર્શ્વ ઘટીકેશન.
5. Adi Shankaracharya, Vivekchudamani, Advaita Ashram Pub.
6. S. Shivananda, the Upanishads, the Divine life society, 2011.
7. સ્વામી શિવાનંદ, ઉપનિષદોની કણાણીઓ ડિવાઈન લાઈફ સોસાયટી.
8. સી.એલ. મહેતા. ઉપનિષદ કથાઓ અને જ્ઞાન, ગુજરાત ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ, ૨૦૦૦.
9. સ્વામી વિવેકાનંદ, ધર્મના લક્ષણ, રામકિષણ આશ્રમ, ગુજરાત.
10. કવિ નર્મદ, ધર્મના લક્ષણ, નર્મદ સાહિત્ય મંડળ ૨૦૧૦.
11. કે.બી. શર્મા, ધર્મના આઠ પ્રકાર -પ્રાર્થીન સિદ્ધાંતો, ગુજરાતી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ.
12. M. Desai shad Ripus: Path of Self Mastery, Gujarati Granth Nirman Board.
13. રત્નિલાલ નાયક, ઉપનિષદની અમૃત કથાઓ.શબ્દલોક પ્રકાશન, ૨૦૧૨.
14. S. Ramkrishnananda, Six Enemies of the Mind: The root Causes of all Suffering, Ramkrishna, Mission, 2009.

Paper Style		
Que:-1	MCQS – (5 out of 7) (From Unit-2 A (I) (II))	Marks (10)
Que:-2	(From Unit-1)	
	(a) Write a short answer or (a) Write a short answer	Marks (05)
	(b) Write a short answer or (b) Write a short answer	Marks (05)
	(From Unit-2)	
	(c) Translation and Short exploitation of two Shlokas or (c) Translation and Short exploitation of two Shlokas.	Marks (05)